

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 16.10.2006 63. vuosikerta Numero 3 Sivu 10

Maitotilan ruokintaketjun riskit voidaan välttää

Antti Suokannas MTT

Rehujen jakamiseen liittyvät vaarat ja riskit johtuvat usein ruokintalaitteiden ja koneiden häiriöistä. Matkapuhelimeen tai tietokoneeseen tuleva ilmoitus nopeuttaa ongelman havaitsemista. Myös työmenetelmiä muuttaen voi vähentää vaaraa ja tapaturmariskiä.

MTT:ssä selvitettiin rehunjakotekniikkaa vierailemalla 20 maitotilalla Kanta-Hämeen, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjois-Savon alueilla. Tiloilla oli uusi tai uudehko pihatto, jossa oli 40 - 130 lehmää.

Tila- ja karjakooneen kasvaessa koneiden, laitteiden ja automaation käyttö erityisesti karkea- ja väkirehujen jakamisessa lisääntyy. Seosrehu eli aperuokinta yleistyy nimenomaan isoilla lypsykarjatilastoilla, koska se nopeuttaa ja helpottaa ruokintaa.

Omat tavat tarkasteluun

Oman toiminnan tunteminen ja analysointi on tärkeää erilaisten riskien tiedostamisessa. Niitä ovat maatalustoilla muun muassa henkilö-, toiminta, omaisuus- ja ympäristöriskit. Ne vaikuttavat maatalusyrityksen talouteen. Kun ruokintamenetelmää muutetaan tilalla esimerkiksi karjamäärän kasvaessa, muutos voi tuoda mukanaan uusia vaaroja ja riskejä. Ne on syytä selvittää.

Omien toimintatapojen arviointi on tärkeää riskien hallinnassa. Sen voi tehdä piirtämällä rehunkäsittelyprosessin pelloilta eläimelle asti ja arvioimalla sen kriittisiä vaiheita. Tätä menetelmää sovellettiin koetiloilla.

Häiriöt ennakoitava

Häiriön sattuessa esimerkiksi kiskoruokkija voi pysähtyä kesken ruokintakierrosta. Toimintahäiriön vaikutus tuotantoon ja taloudelliseen tulokseen riippuu siitä, kuinka nopeasti häiriö havaitaan ja korjataan. Onneksi säännölliset käynnit navetassa ja automaattiset hälytykset, esimerkiksi tekstiviesti, helpottavat häiriöiden seurantaa.

Myös videokamerat voivat paljastaa häiriön tuotantorakennuksessa ja rehuvarastossa. Kuvaa on seurattava tietokoneen ruudulta. Toki uusiin matkapuhelimiin

ja kämmentietokoneisiin saa siirrettyä myös videokuvaa. Tulevaisuudessa tällaiset laitteet voivat tehostaa valvontaa.

Koneiden ikääntyminen lisää häiriöiden mahdollisuutta. Niinpä ennakkoiva huolto, hyvä puhtaanapito ja säännöllinen ruokintalaitteiden toiminnan tarkastaminen vähentävät toimintakatkoksia.

Työturvallisuus etusijalle

Tuotantoa laajennettaessa työmäärä kasvaa koneista ja automatiikasta huolimatta. Kiirekin lisääntyy ja samalla altistuminen tapaturmille. Niiden riski on syytä muistaa rehua tehtäessä, kuormattaessa, sekoitettaessa ja jaettaessa.

Traktorin ohjaamoon nouseminen ja ohjaamosta poistuminen sekä koneiden kytkentä ja irrotus ovat maataloustöistä vaarallisimpia. Tekniikan avulla voidaan vähentää traktorin ohjaamoon nousemista ja poistumista. Esimerkiksi sivuruokinta- eli visiiripöytä voidaan avata ohjaamosta narusta nykäisemällä. Pihaton leveälle ruokintapöydälle ajettaessa ovia voidaan avata ja sulkea traktorista kauko-ohjaimella. Pieni mukavuus lisää samalla työturvallisuutta.

Ruokintalaitteet voivat toimia sekä käsin että ajastimella. Erityisesti sähkökatkoksen sattuessa tulee olla varovainen ja selvittää etukäteen, käynnistyvätkö koneet itsestään sähkövirran palatessa.

Koneiden suojaimet kuntoon

Viljelijät rakentavat joskus koneita ja laitteita itse. Niistä voivat unohtua esimerkiksi ketjujen suojaimet, mikä on työturvallisuusriski. Jotkut itse tehdyt koneet tarvitsisivat hätäpysäyttimen, mutta se jää helposti asentamatta.

Rehunkäsittelykoneita ovat yleisperävaunuista tehdyt syöttöpöydät ja rehukärret. Koneen rakentaja vastaa aina sen turvallisuudesta. Jos koneen rakennetta muutetaan, muutoksen tekijä vastaa sen turvallisuudesta. Tämä on hyvä muistaa isoissa tuotantoyksiköissä, joissa on yhä useammin tilan ulkopuolista työvoimaa.



Paaliverkon ja muovin poisto tehdään yleensä käsin. Työmenetelmää muuttaen verkko ja muovi voidaan poistaa koneellisesti ja samalla työturvallisuus paranee.

Varajärjestelmät mietittävä

Pihatossa, jossa on 60 lypsylehmää ja nuorkarjaa, kuluu päivittäin yli 3 000 kg säilörehua. Konerikon varalta rehut on voitava siirtää ruokintapöydälle traktorilla, pienkuormaimella tai vedettävillä rehukärryillä.

Automaattiset ruokintajärjestelmät vaativat aina myös sähkövirtaa. Isoissa yksiköissä maidon jäähdytys, lypsyjärjestelmän toimivuus ja vesihuolto on varmistettava sähkökatkosten aikana aggregaattia.

Lisätietoja: antti.suokannas@mtt.fi
puh. (09) 2242 5223